

MAB Nemzetközi Tanácsadó Testület

2016. október 28-29.

EMLÉKEZTETŐ ÉS AJÁNLÁSOK

Összefoglaló

A Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság Nemzetközi Tanácsadó Testülete 2016. október 28–29-én tartotta éves ülését. A péntek délutáni találkozót – az eddigi szokásoknak megfelelően – a stratégiai kérdések megvitatásának szentelték, a szombat délelőtti ülésen pedig a MAB előző évi tevékenységét tekintették át. A MAB új elnöke, Csépe Valéria professzor asszony szeptemberben foglalta el pozícióját, ezért meghívta a korábbi elnököt, Balázs Ervin professzor urat, hogy csatlakozzon a szombati üléshez, ami az előző év munkájával foglalkozott.

Az elnök a pénteki ülésen röviden bemutatta a 2017–2018. évi stratégia tervezetét. Korábban megküldték a tanácsadó testület tagjainak az ülésen tárgyalandó anyagokat, köztük a MAB éves jelentését és a 2015. évi tanácsadó testületi ajánlások nyomán tett intézkedésekről készült beszámolót.

A jelenlévő testületi tagok: Jasmina Havranek, Jürgen Kohler és Liudvika Leisyte. Achim Hopbach és Christian Thune kimentésüket kérték. Stanislaw Chwirot nyugdíjba vonulására hivatkozva pár hónappal korábban lemondott. Csépe Valéria, a MAB elnöke vezette az ülést. A péntek délutáni ülésen jelen voltak még: Jobbágy Ákos alelnök, Bérczi István, Gerber Gábor és Kóczy T. László MAB-tagok, továbbá a MAB munkatársai közül Ruff Éva főtitkárhelyettes vett részt az első napi ülésen. Szántó Tibor főtitkár és Rozsnyai Krisztina nemzetközi ügyekért felelős szakreferens az ülés mindkét napján részt vett.

A tanácsadó testület tagjai és az ülésen megjelent MAB-tagok számára rendezett vacsorán Csépe Valéria elnök asszony megköszönte a tanácsadó testület tagjainak az elmúlt időszakokban kifejtett odaadó munkájukat és szakmai tanácsaikat. Jürgen Kohler 2004-ben, Jasmina Havranek 2010-ben csatlakozott a tanácsadó testülethez. Az elnök sajnálta, hogy nem tudta személyesen a köszönetét kifejezni Christian Thune-nak, aki 2001 óta volt a Nemzetközi Tanácsadó Testület tagja. A két új tag, Achim Hopbach (aki nem tudott személyesen jelen lenni) és Liudvika Leisyte, akik 2014-ben csatlakoztak, jelezték, hogy továbbra is vállalják a tanácsadó testületi tagságot, amennyiben a MAB részéről újra meghívást kapnak.

A MAB Nemzetközi Tanácsadó Testületének ajánlásai

Bevezető

A tanácsadó testület rögzítette, hogy a MAB elvi vitát kezdeményezett a 2018 februárjáig tartó MAB plénumtagsági ciklusban végzendő munkát tervezendő, építve az előző, 2013–2015-ös stratégiára, továbbá a következő időszakra hosszabb távú célokat is megfogalmazva. A tanácsadó testület javasolta a MAB-nak, hogy a stratégia-tervezetben ne csak a jogszabályi követelményeket vegye figyelembe, hanem az új ESG 2015-öt és saját minőségbiztosítási céljait is.

A tanácsadó testület úgy látja, hogy ez a stratégia-folyamat jó felkészülést jelent a MAB előttünk álló ENQA-felülvizsgálatára, amelyhez az önértékelésnek 2017 végéig kell

elkészülnie. A tanácsadó testület üdvözölte az elnöknek azt a szándékát is, hogy a stratégia-tervezet megvitatásába bevonja a felsőoktatás szereplőit, és széles körben kommunikál velük a stratégia-tervezetről, ahogy azt a tanácsadó testület javasolta is a 2015. évi ajánlásaiban.

Ajánlások

1. MAB tagság

- A tanácsadó testület ismeri a MAB tagok delegálásának jogszabályi hátterét. Meghatározottak a delegáló testületek és az egyszer hosszabbítható, hat éves testületi tagság. A testület később, az időszak közben kikerülő tagok helyére delegált tagjai csak az eredeti hat éves időszak végéig delegálhatók. A tanácsadó testület azt javasolja, hogy a MAB törekedjék a testület delegálási idejének lépcsőzetességére a tudományterületi kompetencia folyamatos biztosítása érdekében. Egy ilyenfajta rendszerre való áttérés pl. a testület tagjainak fele esetében az eredeti hat éves tagsági idő csak három éves hosszabbítását jelenthetné.
- A MAB függetlenségének erősítése érdekében a tanácsadó testület azt javasolja, hogy a MAB továbbra is gyakoroljon nyomást a jogi szabályozókra, hogy meghatározzák az ok(ok)at, ami(k)et megjelölve visszahívható a testület tagja.

2. A minőség koncepciójának bővítése

Az évek során, amióta az NTT konzultál a MAB-bal, a tanácsadó testület figyelte a MAB minőség-hitelesítési tevékenységét, és javasolja, hogy a MAB bővítse a minőségről alkotott koncepcióját. Különösen a következők szilárdításáról van szó:

- a. A tanácsadó testület az előző évben azt javasolta, hogy:
„... a MAB összpontosítson a támogatói szerepére a felsőoktatási intézmények belső minőségbiztosítási rendszerének kialakításában olyan holisztikus módon, ami túlmutat a tanterv és az infrastruktúra szempontjain, vizsgálja a hallgatói életciklus minőségét, továbbá magában foglalja a vezetési-irányítási szempontokat, mindezeket egy folyamatos intézményi eljárás részeként látatva.”
- b. A MAB átgondolhatná – a felsőoktatási minőség és minőségbiztosítás kiindulópontjaként –, hogy döntően az átfogó oktatási célokra és a hallgatói kompetenciáknak a célokkal összhangban levő fejlesztésére összpontosítson. Ez a nézőpont megfelel az ESG-nek, ami megállapítja - hivatkozva az Európa Tanács és a Bologna folyamat londoni kommunikéjének (2007) ajánlására:
„A felsőoktatás küldetése különféle célok elérése, amelyek magukban foglalják a hallgatók felkészítését az ország tevékeny szolgálatára, a jövőbeli karrierjükre (pl. hozzájárulva foglalkoztathatóságukhoz), támogatva személyes fejlődésüket, széles körű, magas szintű tudásalapot teremtve, serkentve ezzel a kutatást és innovációt”.
- c. Ezen túl a minőségi megközelítésnek erősebben kell fókuszálnia a programok és az intézmény belső és külső minőségértékelésére, ide értve a hallgatói élet minden aspektusát a teljes hallgatói életciklusra kiterjedően, pl.:
  - konzultáció és hallgatói támogatás (teljes idejű és résziidejű, speciális igényű hallgatók, stb.);
  - szociális inklúzió;
  - többféle kimenet és rugalmas szakváltoztatások;

- karrier szolgáltatások;
  - hallgatók toborzása;
  - új belépők fokozatos bevezetésének különféle módjai stb.
- A tágabb koncepció lehetővé teszi, sőt elvárja az egyedi profilokkal rendelkező intézmények elismerését. A tanácsadó testület javasolja, hogy a MAB minőségbiztosítási eljárásai elismerjék és bátorítsák az intézményeket abban, hogy azok kialakítsák egyediségüket, ami versenyképessé teszi őket, miközben lehetővé teszi számukra, hogy építsenek a már meglévő erősségeikre.
  - A tanácsadó testület javasolja, hogy a MAB a szemléletváltással egy időben csökkentse a szakértői bázisát; kevesebb, de kvalifikáltabb szakértőt válasszon, akiknek nemcsak tudományos, hanem felsőoktatási vezetői/irányítási végzettségük/tapasztalatuk is van, pl. oktató felvétele, hallgatói szolgáltatások terén. Emellett a tanácsadó testület javasolja, hogy a szakértők kellően felkészültek legyenek a tágabb értékelési szempontok alkalmazására.
  - A doktori iskolák tekintetében a tanácsadó testület tudomásul vette, hogy a doktori tanulmányok idejét három évről négyre módosították, részben a magas lemorzsolódási arányok miatt. A doktori tanulmányok sikerének támogatása érdekében a tanácsadó testület javasolja, hogy a MAB a doktori iskolák külső minőségbiztosításakor fordítson kellő figyelmet pl. a felvételi és kiválasztási politikára és a hallgatói konzultációkra is. A tanácsadó testület üdvözölte a MAB terveit arra vonatkozóan, hogy a doktori iskolák értékelését angol nyelven folytassák. Ebben az összefüggésben ismét megjegyzi, hogy a MAB-nak különösen a külföldi szakértők képzését kellene biztosítania annak érdekében, hogy tisztában legyenek a MAB minőség-felfogásával, küldetésével.

3. A fókusz elmozdítása a programakkreditációról az intézményi minőségbiztosításra

A tanácsadó testületet bevonták a MAB-stratégiaéről szóló vitába a harmadik intézményakkreditációs kört követően. 2015-ben az NTT az ajánlásaiban megállapította, hogy

„A MAB fel tudja használni az eljárásban szerzett tapasztalatokat a jogszabályi követelményekhez a saját maga által meghatározott módon való alkalmazkodás esetleges módosításában, és arra is, hogy módosíthatja az intézményi és a programakkreditáció eljárásait annak érdekében, hogy tevékenysége a rendelkezésre álló erőforrásokkal összhangban legyenek.”

Az NTT újra hangsúlyozza az európai oktatási miniszterek berlini kommunikációjában lefektetett elvet, hogy a felsőoktatási intézmények felelősek saját belső minőségbiztosításukért. Ebből az következik, hogy a minőséghitelesítési ügynökségek inkább az intézmények külső támogatására, mint a külső ellenőrzésre tegyék a felelősség súlypontját. A magyar felsőoktatási rendszer a három intézményakkreditációs kör után érett, ezért az NTT azt ajánlja, hogy a MAB az új stratégiáját az intézmények belső minőségbiztosítási mechanizmusaira építve alakítsa ki, miközben támogatja belső minőségbiztosítási törekvéseiket.

A MAB tekintse át, mennyire és milyen esetekben kell és lehet a MAB negyedik intézményakkreditációs körét az intézményi képzések belső minőségbiztosítása különböző érettségi szintjeihez szabni. Differenciált külső minőségbiztosítás érvényesülhet intézményakkreditációban vagy auditban. Az előbbi az intézmény-irányítás minden, a minőséggel kapcsolatos szempontjára összpontosíthatna, az utóbbi pedig ellenőrizhető az

intézmény belső minőségbiztosítási politikáját és mechanizmusait. Néhány válogatott képzést az intézményakkreditációs eljárásba és az auditba bevonva ki lehetne mutatni az intézményeknek a képzéseik minőségbiztosításában való sikerességét az intézményi minőségpolitikáknak és mechanizmusoknak a gyakorlatba való átültetése ellenőrzésével.

4. *A MAB mint szervezet*

Az NTT azt ajánlja, hogy a belső irányítás naprakészebbé tétele céljából a MAB vegye fontolóra, hogy úgy változtatja az irányítást, hogy azonosítja a céljait és azt is, hogyan és mikor kell e célokat elérni. Ennek érdekében szükség van:

- új munkatársak felvételére és képzésére, speciális kompetenciáikat elérendő;
- a kommunikációs, marketing- és lobby-tevékenységre, hogy a felsőoktatási intézmények, az oktatási kormányzat és a közvélemény is tisztában legyen a MAB küldetésével;
- „fentről le” és „lentől fel” irányítási és kommunikációs gyakorlatra, ami épít mind az ügynökség szükségleteire, mind pedig az alkalmazottak szakértelmére.

Készítette: Rozsnyai Krisztina

Módosította és elektronikusan jóváhagyta: a MAB Nemzetközi Tanácsadó Bizottsága